

Justitsministeriet

Dato: 30. april 2009

Dok.: LMD41071

Sagnr.: 2009-154-0172

**Udkast til tale til ministeren til brug for besvarelse af
samrådsspørgsmål AJ og AK (Alm. del) fra Folketin-
gets Retsudvalg torsdag den 30. april 2009**

Samrådsspørgsmål AJ:

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan forbrugerne fremadrettet kan sikres bedre mod bedrageri, konkursrytteri og økonomisk kriminalitet.”

Samrådsspørgsmål AK:

”Ministeren bedes redegøre for, hvorfor politiet ikke har efterforsket sager om forbrugere, der er blevet snydt i forbindelse med køb af varer, rejser og ferieboliger, som beskrevet i DR Kontant den 24. februar 2009.”

[Indledning]

1. Jeg vil gerne takke udvalget for at sætte fokus på et område, som faktisk også er udpeget som et af fokusområderne for anklagemyndigheden i 2009.

Jeg vil prøve at give en samlet besvarelse på de to samrådsspørgsmål. Nu er der jo tale om nogle særdeles bredt formulerede temaer. Derfor vil det nok desværre ikke være realistisk at nå at komme detaljeret ind på alle de mange forskelligartede problemstillinger – af både civilretlig og strafferetlig karakter – som spørgsmålene aktualiserer.

2. Helt grundlæggende siger det sig selv, at man som forbruger selvfølgelig har behov for at vide, at man får det, man har betalt for

Derfor er det også meget væsentligt, at forbrugerne værnes mod snyd og bedrag med reglerne om forbrugerbe-

skyttelse og kriminaliseringen af bedrageri og andre former for økonomisk kriminalitet.

I den sammenhæng er det vigtigt at sondre mellem de tilfælde, hvor der er tale om egentlig økonomisk kriminalitet – og de tilfælde, hvor det mere drejer sig om en kontraktsretlig eller erstatningsretlig tvist mellem to parter ved f.eks. en købs- eller lejeaftale.

De konkrete sager, der blev omtalt i tv-udsendelsen ”Kontant” den 24. februar 2009, omhandlede politianmeldelser om alt fra diskrimination i forbindelse med salg af flybilletter til ulovligt annoncesalg og manglende tilbagebetaling af leje af en ferieejendom i Italien.

Og det blev i udsendelsen kritiseret, at politiet ikke have strafforfulgt den erhvervsdrivende i de forskellige sager.

Som jeg vil komme tilbage til, er det i den sammenhæng vigtigt at holde sig for øje, at den omstændighed, at en

forbruger ikke oplever at have fået den ydelse, man har krav på, jo ikke i sig selv gør, at der foreligger et strafbart forhold.

Derfor er politiet nødt til i hver enkelt sag konkret at vurdere, om der er grundlag for at gøre et strafansvar gældende. Og hvis dette ikke er tilfældet, vil tvisten have karakter af en civilretlig sag mellem parterne – eventuelt med relevans for Forbrugerklagenævnet og Forbrugerombudsmanden.

Så det bliver nemt en noget ”blandet landhandel”, hvis man skal forsøge beskrive hele spektret fra det strafferetlige værn til forbrugerklagesystemet.

[Politiet og anklagemyndighedens håndtering af sager om økonomisk kriminalitet]

3. Alle politikredsene – bortset fra Bornholm – har i forbindelse med politireformen oprettet særlige efterforskningsafdelinger i politiet og særlige advokaturer i ankla-

gemyndigheden til behandling af større sager vedrørende økonomisk kriminalitet.

Dette er gjort netop med henblik på at sikre større fokus på og specialisering i indsatsen mod økonomisk kriminalitet, hvor sagerne ofte er kendetegnet ved at være både juridisk og teknisk komplekse.

Der har således været et erklæret mål med politireformen at opprioritere og opkvalificere efterforskningen af sager om økonomisk kriminalitet.

Men det er ingen hemmelighed, at sagerne om økonomisk kriminalitet er nogle af dem, der har lidt under reformens første implementeringsår.

Rigsadvokaten har bl.a. oplyst, at der i 2008 har været vanskeligheder med at sikre den nødvendige fremdrift i f.eks. større sager om økonomisk kriminalitet.

Men Rigsadvokaten har samtidig oplyst, at situationen i kredsene nu er ved at være normaliseret, og at der herefter bør være bedre mulighed for også at tage fat på de meget ressourcekrævende sager.

Rigsadvokaten har derfor besluttet, at der opstilles en individuel milepælsplan for fremdrift i de enkelte store økonomiske sager. Og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og de regionale statsadvokater skal løbende følge fremdriften i disse sager.

Prioritering af større, økonomiske straffesager forventes i øvrigt at indgå i de enkelte politidirektørers resultatkontrakter for 2009.

[De konkrete sager i ”Kontant”]

4. I samrådsspørgsmål AK henvises der som nævnt til en tv-udsendelse i ”Kontant” om en række konkrete sager

om forbrugere, der oplever at være blevet snydt i forbindelse med køb af varer, rejser og ferieboliger.

Jeg er bekendt med, at Politidirektøren i København i en efterfølgende ”Kontant”-udsendelse har redegjort for sagsforløbet i et par af de omhandlede sager.

I flere sager er efterforskningen stadig i gang, og der er rejst flere sigtelser i sagerne. I en af sagerne er der rejst tiltale mod en person, og sagen verserer for tiden for retten.

I nogle af sagerne er efterforskningen afsluttet – uden at det dog har ført til, at der er blevet rejst tiltale. Det skyldes, at det i disse sager ikke har været muligt at bevise, at der er begået et strafbart forhold.

Og i de resterende sager har politiet vurderet, at der foreligger en civilretlig tvist, som ikke indebærer et strafbart

forhold. Politiet har derfor afvist at indlede en efterforskning i disse sager.

Det er med andre ord ikke en helt retfærdig udlægning, at politiet skulle have forholdt sig passivt i sagerne.

[Forbrugerbeskyttelse i øvrigt]

5. Ud over det strafferetlige system findes der som bekendt andre systemer til værn af forbrugere. Og forbrugerbeskyttelse hører jo i øvrigt under økonomi- og erhvervsministerens område.

Jeg vil dog her kort nævne muligheden for at klage til Forbrugerklagenævnet, som er et uvildigt klagenævn, der behandler klager fra forbrugere over varer, arbejds- og tjenesteydelser fra erhvervsdrivende.

Forbrugerklagenævnets afgørelser er ikke retligt bindende i dag. Men hvis nævnets afgørelse ikke efterleves af den erhvervsdrivende, kan Forbrugerstyrelsen på forbru-

gerens begæring indbringe sagen for domstolene på forbrugerens vegne.

Desuden findes der på hjemmesiden www.forbrug.dk en liste – ”Firmatjek” – med navne på erhvervsdrivende, der ikke efterlever Forbrugerklagenævnets afgørelser.

Hertil kommer, at der findes en række godkendte private klagenævn for de enkelte brancher, som en forbruger kan klage til. Forbrugerklagenævnet fører tilsyn med disse private klagenævn.

For yderligere at styrke forbrugernes retsstilling har økonomi- og erhvervsministeren for nylig fremsat et lovforslag, der under visse betingelser vil gøre Forbrugerklagenævnets afgørelser retligt bindende.

6. Jeg vil også nævne Forbrugerombudsmanden, som fører tilsyn med, at private erhvervsvirksomheder ikke overtræder en række love om forbrugerbeskyttelse.

7. Endelig kan forbrugeren jo også selv vælge at anlægge en civil sag ved domstolene – for eksempel med henblik på at søge erstatning fra den erhvervsdrivende.

Så ud over det strafferetlige system er der altså en række andre effektive midler til rådighed for forbrugere, det følger, at en erhvervsdrivende har snydt dem.

[Konkursrytteri]

8. Der er særligt spurgt til indsatsen mod såkaldt ”konkursrytteri”. Dvs. situationer, hvor en person går konkurs med det ene selskab efter det andet med den konsekvens, at kreditorerne står tilbage med store tab.

Jeg kan i den forbindelse henvise til forslaget til en ny selskabslov, som netop er fremsat af økonomi- og erhvervsministeren.

Forslaget bygger bl.a. på en betænkning fra Udvalget til Modernisering af Selskabsretten, som har overvejet forskellige tiltag til, hvordan man kan stoppe personer, der udnytter systemet og bevidst påfører kreditorer, kunder eller andre tab.

Jeg har forstået på økonomi- og erhvervsministeren, at man har forsøgt at bygge loven op på en sådan måde, at det fremover vil være nemmere at drage de ansvarlige – hvilket som oftest vil sige ledelsen – til ansvar.

Man vil herefter have mulighed for at gøre ledelsesmedlemmerne i et eventuelt konkursramt selskab personligt erstatningsansvarlige for medkontrahenters – herunder forbrugeres – eventuelle tab, hvis ledelsen har handlet ansvarspådragende.

9. Jeg er også selv meget opmærksom på problemstillingen vedrørende sikring af bl.a. forbrugerne mod konkursryttere.

Derfor bad jeg i januar i år Konkursrådet om at overveje, om vi bør indføre regler om såkaldt konkurskarantæne. Konkurskarantæne indebærer, at en person, der er gået konkurs med en virksomhed, kan få forbud mod at stifte eller drive visse former for erhvervsvirksomhed.

Det er klart, at regler, hvorefter man kan udelukke en person fra at drive en bestemt form for erhvervsvirksomhed, skal overvejes meget grundigt.

I dag kan man først tage et sådant skridt, når den pågældende har begået et strafbart forhold, der er så alvorligt, at man kan bruge reglerne om rettighedsfrakendelse i straffeloven. Det kræver meget stærke grunde at gå videre og forbyde en person at drive erhvervsvirksomhed, før der foreligger dom for et strafbart forhold.

Og det er baggrunden for, at jeg har bedt Konkursrådet om at vurdere, om det vil være forsvarligt at indføre regler om konkurskarantæne.

I den sammenhæng er det bl.a. også vigtigt at overveje, hvordan det i givet fald kan undgås, at regler om konkurskarantæne kommer til at bremse iværksætterlysten her i landet. Det skal jo ikke være sådan, at enhver konkurs udløser konkurskarantæne. Så det skal i givet fald kun være ”de brådne kar” - konkursrytterne - der rammes af en sådan konkurskarantæne.

Jeg har bedt Konkursrådet om at gå i gang med overvejelserne om konkurskarantæne, så snart rådet har afsluttet det igangværende – og også meget vigtige – arbejde med en betænkning om rekonstruktion af insolvente, men levedygtige virksomheder.

[Afslutning]

Hvis jeg kort skal opsummere, vil jeg gerne fremhæve, at politiet har behandlet – eller er i gang med – at behandle alle de konkrete sager om økonomisk kriminalitet, som blev omtalt i den pågældende ”Kontant”-udsendelse.

Og jeg vil også gerne understrege, at sager om økonomisk kriminalitet er gjort til en særlig prioritet for anklagemyndigheden i 2009.

Endelig hviler forbrugerbeskyttelsen som nævnt ikke kun på det strafferetlige system. Der er således allerede i dag et udbygget civilretligt værn i de sager om snyd, som politiet ikke kan behandle, fordi de ikke har karakter af økonomisk kriminalitet.

TAK.